

Slovenski dom

Štev. 228.

V Ljubljani, v petek, 3. oktobra 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Nemška uradna pohvala junaštvu italijanskega zbora v Ukrajini

Uspehi obkoljevalne bitke v številkah - Boji na Vzhodu potekajo spet po načrtu

Ukrajinsko bojišče, 3. oktobra. s. Nemški konjeniški general von Mackensen, pod čigar poveljstvom je do včeraj nastopal italijanski ekspedicijski zbor, je izdal naslednjo dnevno zapoved:

»Kraljevi italijanski ekspedicijski zbor zapušča, kar obžalujem, danes moje zapovedniško področje. Uporabljam to priliko, da izrečem zboru in zlasti njegovemu poveljujočemu generalu svojo zahvalo za uspešno sodelovanje, ki sta mi ga nudila. Vsi moji načrti in vsa moja določila so našla popolno razumevanje in bila takoj izvedena. Vedno sem občudoval navdušenji zagon divizije »Torino«. Tudi danes sem imel priliko, da pionirjem izrečem osebno pohvalo, katero sporočam tudi vam. Želim italijanskemu kraljevemu ekspedicijskemu zboru tudi za bodoče uspehe, enake tistim, katere je mogel doseči z mojo skupino.

Konjeniški general v. Mackensen.

Pohvala pionirjem italijanskega ekspedicijskega zbora pa se glasi:

»S svojega opazovališča sem videl odlično vedenje pionirjev italijanskega ekspedicijskega zbora. Pod močnim in dobro merjenim topniškim ognjem so zvezali pontonski most pri Dnjepropetrovsku, ne da bi se bili tudi za trenutek dali zmotiti pri delu, in ne da bi bili delo tudi za prav kratko ustavili. Delo je bilo izvedeno z uspehom do konca. Izražam italijanskim pionirjem osebno pohvalo za njihovo vzdržljivo vedenje.

Konjeniški general v. Mackensen.

Vzhodno bojišče, 3. okt. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Bitka za uničenje nekaj sovjetskih divizij, ki so prišle v klešče ostran Dnjeptra in so bile zajete v obsežni globeli med tremi strugami, je končana. Bitko je zamislilo poveljništvo italijanskega ekspedicijskega zbora. Izvedlo jo je nekaj velikih enot zbora. Dokazala je sijajne vrline in edinstvene in nadvse naglo skupine, njeno popolno gibljivost in gibljivost vseh njenih delov. Ta bitka je pokazala, da je zbor popolno, gibčno in mo-

gočno vojno sredstvo fašistovske Italije. Pri izva-
janju drznih akcij za ustvaritev tistega žepa, v
katere so bile pokončane in zajete skupine, pri-
padajoče vsaj štirim ruskim divizijam, je ekpedi-
cijski zbor dosegel vojaški uspeh prve vrste, ki
ga je v številkah mogoče povedati takole: nekaj
tisoč sovražnikov mrtvih ali ranjenih ter 7000
ujetnikov. Italijanski vojaki, ki so radostni, da so
izpolnili svojo dolžnost tako, da lahko vzbujajo
ponos vseh Italijanov, zdaj ne kažejo niti najmanj-
še utrujenosti, temveč so spet v premikanju in
merijo na druge važne cilje.

Hitlerjev Glavni stan, 3. okt. Vrhovno nem-
ško poveljstvo objavlja naslednje uradno poročilo:
Italijanske čete so pri obkoljevanju in
uničenju sovjetskih sil vzhodno od Dnjeptra od 28.
do 30. septembra zajele nad 8000 ujetnikov in pri-
zadejale sovražniku velike izgube.

Na karelijskem bojišču so finske čete včeraj
po drznem naskoku z juga in zahoda zavzele Pe-
traskoj (Petrozavodsk) na zahodni obali Oneskega
jezera, glavno mesto vzhodne Karelije.

Bojna letala so tudi v pretekli noči bombar-
dirala vojaške naprave v Moskvi in v Petrogradu.

Vojno poročilo štev. 487:

Letalski napadina Sredozemlju in v Afriki

Severna Afrika: Ob obali Cirenaike
so nemška letala z ognjem iz strojne prisila
angleško letalo vrste »Blenheim«, da je mo-
ralo pristati. Letalo se je nato potopilo. Ostala
nemška letala so večkrat zaporedoma napadla
vojaške cilje v trdnjavi Tobruk.

Sovražnik je izvedel polete nad Benghazi,
kjer so bombe poškodovale poslopja, angleška
letala so bila tudi nad Džebelom v Cirenaiki,
kjer so bombe zadele poljsko bolnišnico. Dru-
ga angleška letala so bombardirala Tripoli.
Bilo je poškodovanih nekaj zasebnih poslopij
in kolonialna bolnišnica.

Vzhodna Afrika: V pokrajini Gon-
dar se je angleški oddelk skušal približati
našim postojankam. Pri tem pa ga je ustavilo
naše minsko polje, ki mu je prizadejalo znatne
izgube in topniški ogenj ga je razpršil. Angle-
ška letala so preletela in z bombami poškodo-
vala našo prednjo postojanko. Materialna škoda
je majhna.

Naša letala so v noči na 2. oktober bom-
bardirala letališče Nicosia na Cipru.

V Siciliskem kanalu je sedem na-
ših lovcev napadlo skupino osmih angleških le-

tal vrste »Hurricane«. Dve letali sta bili se-
streljeni.

Na bojišču, 2. okt. as. Letalci, ki so se udele-
žili pomorske bitke v srednjem delu Sredozemskega
morja, so izjavili dopisniku agencije Stefani, da so
lovka letala imela nalogo izvesti dvoje: spremljati
torpedna letala pri njihovih napadih na ladje, ki so
prihajale iz Gibraltarja in skušale pluti skozi Si-
cilski kanal in štiti edince italijanske mornarice
proti napadom angleških torpednih letal in angle-
ških bombnikov.

Prva naloga je bila zaupana letalom, ki niso
tako hitra, imajo pa večjo samostojnost, druga na-
loga pa je bila zaupana letalom, ki imajo nasprotno
značilnost.

Predno so torpedna letala dosegla angleško
brodovje pri La Galiti, so se že dvignila z letalo-
nosilke sovražna lovka letala vrste »Defiant«. Ta
letala so skušala štiti angleško brodovje. Itali-
janska letala so se takoj pustila v dvoboje s sov-
ražnimi lovci. Tako so angleška lovka letala mo-
rala opustiti ofenzivo in to je dovolilo torpednim
letalom, da so lahko opravila svoje torpediranje.

Italijanski lovci so več sto kilometrov proč od
svojih oporišč štiti lasna torpedna letala do zad-
njega litra in do zadnje kapljice bencina. Zaradi
pomanjkanja bencina, sta se morali dve lovski letali
zasilno spustiti na južni strani Sardinije. Vključ
številni premoči sovražnika so italijanska lovka
letala sestrelila šest sovražnih lovcev, izgubila pa
samo eno. Poleg tega pa so lovka letala tudi uspeš-
no zaščitila lastne vojne ladje.

Knez Piemontski na obisku v Genovi

Genova, 2. okt. AS. Princ Piemontski je za-
sedel prišel v Genovo, kjer si je v spremstvu za-
stopnikov oblasti ogledal tiste dele mesta, ki so
bili zadeti med zadnjimi letalskimi napadi. Nato
se je podal v bolnišnico, kjer je obiskal ranjene,
pri vsakem se je ustavil in se zanimal za njegovo
zdravstveno stanje.

Nato se je princ Piemontski podal v bolnišni-
co San Lorenzo, kjer ga je pri vrodu pozdravil
kardinal-nadškof s vsemi cerkvenimi odličniki.
Ogledal si je obnovitvena dela in se je ustavil
pri izstrelku 881, ki bo ostal na istem mestu, ka-
mor je padel, v spomin zlotinskega angleškega
bombardiranja z dne 9. februarja. Princ Piemont-
ski je nato odpotoval iz mesta.

Pomen italijanskih nastopov na ruskem bojišču

Rim, 3. oktobra. s. Obsežni mednarodni od-
mev sijajnih uspehov italijanskih divizij na
ruskem bojišču je vsemu svetu predložil po-
men, ki ga ima vojaško sodelovanje Italije
na protiboljševski fronti. Italijanska vojska
je na drugih bojiščih sedanje vojne imela pre-
važno, toda nevažno nalogo, da se v raznih
presledkih žrtvuje zaradi najvišjih koristi sku-
pne stvari in da s svojo hrabrostjo vzdržuje
težo močnejšega orožja. Ta vojska je imela v
Rusiji prvič možnost, da se udeležijo velike bitke
moderne vrste. V teh okoliščinah so italijanske
enote dokazale, da imajo ne le običajno vojaško
hrabrost, temveč da imajo tudi odlično bojno
tehniko, najboljšo organizacijo in močno
oborožitev. Tuji vojaški opazovalci so razumeli
vojaški in politični pomen tega italijanskega
uveljavljanja in so ga pravično poudarili za-
radi vsega, kar to sodelovanje za bodočnost
vojne pomeni.

Moralna zmaga pri Uolchefitu

Madrid, 3. okt. s. List »Informaciones« prina-
ša uvodnik, posvečen junaškim italijanskim bran-
nilcem trdnjave Uolcheft v vzhodni Afriki. List
poudarja, da so tam moralno zmagali ti branilci,
čeprav so se vdali in da so ti junaški vojaki po-
novili italijansko zmagovalstvo iz leta 1935, ko se
Italija čisto sama ni obotavljala napasti angleški
imperij ter njegove oprode.

Prva knjiga »Slovenčeve knjiž-
nice«, »Trop brez zvoncev«, ki jo je spisal
znani pisatelj Janez Jalen, je izšla. — Dobite
jo po vseh knjigarnah in trafikah. Stane le
5 lir. »Slovenčeve knjižnice« bo imela 24 knjig
izbrane vsebine. Če se nanjo naročite vnaprej,
boste dobili knjige dostavljene na dom. — Pla-
čujete lahko mesečno — Knjižnico naročite pri
naših zastopnikih, ki vas obiskujejo ali pa na-
ravnost pri upravi »Slovenske knjižnice« v
Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6.

Visoki Komisar poroča Duceju o položaju v Ljubljanski pokrajini

Rim, 3. oktobra. s. Duce je sprejel Visokega
Komisarja za Ljubljansko pokrajino Eksce. Gra-
ziolija, ki mu je poročal o političnem in social-
nem položaju v novi pokrajini. Položaj je v
vseh ozirih odličen. Visoki Komisar je poročal
Duceju tudi o bližnjem začetku veleselja v
Ljubljani in o njegovi organizaciji, na katerem
bo vlado zastopal minister za korporacije Eks-
celenca Ricci.

Zahvale Duceju

Rim, 3. okt. s. Za razne sklepe socialnega zna-
čaja, sprejete na zadnji ministrski seji, je Duce
dobil več zahvalnih brzojav. Tako se mu je pred-
sednik zveze trgovskega delavstva zahvalil za za-
konski odlok glede rodbinskih doklad trgovskemu
delavstvu, ki nima nad 2000 lir plače.

Predsednik zveze sicilskih kmetov se je zah-
valil za sklep, po katerem bodo pridelovalci oliv-
nega olja dobili za svoje delo po deset kg olja na
osebo.

Prvaki iz sicilske prestolnice Palermo so po-
slali zahvalno brzojavko za sklep glede raznih
davčnih olajšav pri izboljšanju bivših veleposes-
tev na Siciliji.

Blaž Lorkovič sprejet pri grofu Ciano

Rim, 3. okt. s. Zunanji minister grof Ciano
je v navzočnosti tajnika stranke sprejel Blaža
Lorkoviča, tajnika hrvaške ust. stranke ter
člane hrvaškega zastopstva, ki po Italiji preučuje
vladne ustanove. Blaž Lorkovič je grofu Ciano
prinesel pozdrave poglavnika in zunanjega mini-
stra, za kar se mu je grof Ciano zahvalil z izrazi
živih simpatij na naslov nove hrvaške države.

Vesti 3. oktobra

Organizacija fašistovske stranke za civilno mobi-
lizacijo je do 31. avgusta uredila 24 zveznih
ter 7340 nabornih središč za civilno mobi-
lizacijo. Na naboru za civilno mobilizacijo je
bilo 6.698.726 prostovoljcev. Izurili so jih
1.587.000, čez 100.000 pa so jih poslali na delo
po zahtevah raznih ustanov.

V Berlin je včeraj dopotoval državni podtajnik za
letalstvo, general Pricolo z več nižjimi častni-
ki iz svojega ministrstva. Popoldne je italijan-
ske goste sprejel v letalskem domu nemški le-
talski maršal Milch.

Bolgarski kralj Boris je včeraj sprejel predsednika
vlade Filova ter vojnega ministra generala
Daskalova.

V Zagreb je dopotovalo slovaško zastopstvo, ki se
bo pogajalo za sklenitev nove trgovske pogod-
be med Slovaško in Hrvatijo.

Grška vlada je imela včeraj važno sejo glede pre-
skrbe države z živežem in glede nove ureditve
socialnega skrbstva.

Angleški kralj je zapovedal pobrati vse železne
ograje pri londonskem kraljevem gradu in jih
dati v tovarne za izdelavo tankov. Iz teh ograj
bodo dobili čez dvajset ton železa. Od ograj
v raznih kraljevih parkih so dosegli dobili 1200
ton železa. V enake namene bodo pobrali vse
železne ograje in vrata po vsej državi, tudi
pri cerkvah in pokopališčih, kar priča o veli-
kem pomanjkanju železa v Angliji.

Romunska vlada je izdala ukrep, ki odpravlja vse
dopuste delavstvu, določene po pogodbah. De-
lodajalci bodo morali delavcem dopuste pla-
čati. Dopusteno odškodnino za judovske de-
lavce pa bodo dali za zidavo stanovanjskih
hiš, namenjenih onemoglim in sirotam. De-
lovni čas v tovarnah je določen na deset ur.

Nemški trgovinski minister dr. Funk je imel v
Dresdnu govor o gospodarski bodočnosti
Evrope. Dejal je, da Nemčija ne misli izvajati
kake gospodarske samovlade nad vsem sve-
tom, temveč da namerava obnoviti zdrave med-
narodne gospodarske odnose, ki pa zahte-
vajo enotne načrte in načine za vse evropske
države. To se pravi, da se mora gospodarstvo
posameznih držav urediti po istih načelih in
imeti iste cilje zaradi enotnega gospodarskega
razvoja Evrope.

Bolgarski notranji minister Gabrovski bo danes
imel važen politični govor.

Vrhovni poveljnik finske vojske, maršal Manner-
heim je izdal dnevno zapoved, v kateri se
finskim vojakom zahvaljuje za dosedanje zma-
ge, zlasti za zasedbo Petrozavodskaja.

Sovjetski poslanik v Sofiji, Lavrentijev, je z vsem
osebjem še vedno na svojem službenem mestu
in ni še odšel v Moskvo, kakor trdijo nekatere
govorice.

Zastopstvo hrvaške »ustaške mladine« bo s svojim
poglavjarjem prof. Oršaničem na čelu dopoto-
valo v Rim, da se seznani z ureditvijo italijan-
skih mladinskih organizacij.

Bivši perzijski vladar, Riza šah Pehlevi se bo
umaknil v Južno Ameriko in je s spremstvom
že na poti v Buenos Aires.

Vojaško sodišče v Parizu je obsodilo na smrt
Paula Colletteja, ki je pred nekaj tedni streljal
na bivšega podpredsednika francoske vlade
Lavalja in častnika Marcela Déata.

Grško finančno ministrstvo je odobrilo novih 100
milijonov drahem za preselitev beguncev iz
Tracije in Macedonije, ki sta zdaj priključeni
Bolgariji.

V Budimpešti je bilo aretiranih več članov neke
judovske ponarejevalske skupine za potvar-
janje vizumov na potnih listih. Ti vizumi so
služili bogatim madžarskim judom za poto-
vanje skozi Nemčijo na Portugalsko. Aretiran
je bil tudi sin nekega bivšega ministra.

Za tuje delavce v Nemčiji so zdaj uvedli posebne
vlake, podobne vlakom za vojaške dopustnike.

Hujškaške napovedi ameriškega mornariškega ministra

Stockholm, 3. okt. s. Izjave, ki jih je včeraj
dal ameriški mornariški minister Knox, je treba
po sodbi švedskega lista »Stockholms Tidningen«
razlagati kot poskus, da bi ameriška vlada vpli-
vala na zbornico in na javno mnenje ko bo prišlo
v razpravo o spremembi nevtiralnostnega zakona.

Ameriški mornariški minister Knox, znan po
svojih vojnohujškaških govorih, je imel namreč
včeraj v Indianopolisu zopet bojeviti govor. Z go-
vorom je razpršil še poslednje dvome pri tistih,
ki so se spraševali, ali Združene države zares že
sodelujejo v vojni proti državam Osi ali ne. Knox
ni samo izjavil, da bo Amerika skupno z Veliko
Britanijo premagala države Osi, temveč je napo-
vedal skorajšnjo ofenzivo ameriške vojne morna-
rice. Dejal je, da svobode morja, ki mora biti pred-
pravica Anglije in Amerike, ni mogoče ohraniti
samo z obrambo teh morij, in je po njegovem
mnenju potrebno, da se iz obrambe preide v napad
na kopnem. Izjavil je še, da se Združene države
ne bodo borile samo na svojih tleh, temveč tudi
drugod. Združene države morajo po njegovem, za
obrambo Zahodne poloble vzdrževati sestav opo-
rišč v Atlantskem morju.

Tem izjavam, ki so po hujškaški ostrini pre-
eegle vse, kar je doslej prišlo iz Amerike, pripri-
sujejo v Združenih državah daljnosežen pomen.

Čudni sklepi na posvetu med Anglijo, Ameriko in Rusijo v Moskvi

Rim, 3. okt. s. Posvet med Anglijo, Združe-
nimi državami in Sovjetsko Rusijo v Moskvi je
končal svoje delo z običajno resolucijo, katere
glavna označba je nejasna in netočna oblika. Trem
vladam, ki so bile zastopane na tem posvetu, se
je zdelo primerno, da ostanejo pri splošnih skle-
pih. Uradno poročilo pravi, da bodo ugodili skoraj
vsem ruskim zahtevam. Ta omejitve v listini,
s katero so omenjene tri države prav za prav
hotele pokazati čim popolnejšo sporazumnost, je
nedvomno zelo pomembna. Kar smešna pa je iz-
java sovjetskega zunanjega ministra Molotova,
ki je v imenu boljševizma razglasil največja za-
stopnika kapitalizma, Churchilla in Roosevelta,
za največja državnika sveta. Vsi ljudje na petih
celinah sveta pa bodo s posmehom sprejeli ugo-
tovitev, da je tudi boljševiška vlada vključena med
tiste velike idealne sile, ki se bore za svobodo
in neodvisnost omikanega sveta.

Novi ukrepi zoper komuniste na Hrvaškem

Zagreb, 3. okt. s. Snočnji hrvaški uradni list
prinaša poglavnikov ukrep, po katerem bo no-
tranje ministrstvo v sporazumu z glavnim poli-
cijskim ravnateljstvom za vsako osebo, ki bi bila
ubita pri atentatih, o katerih se ugotovi, da so
jih povzročili komunisti, takoj ustrelilo deset ko-
munističnih pravkov.

General Pricolo pri maršalu Goeringu

Berlin, 3. okt. s. Italijanski državni podtajnik
za letalstvo general Pricolo je včeraj z letalom od-
potoval iz Berlina v glavni stan maršala Göringa,
vrhovnega poveljnika nemškega letalstva.

Številke o nemških letalskih napadih na London

Rim, 3. okt. s. Angleške oblasti so te dni ob-
javile podatke o letalskih napadih na London. Ti
podatki kažejo, da je angleška prestolnica lani od
7. septembra do 30. novembra imela samo dve
noči brez letalskih alarmov. V tem času je nad
London priletelo vsako noč povprečno po dvesto
nemških letal. Najsilovitejši napad je bil 15. okto-
bra 1940., pri katerem je sodelovalo 400 nemških
letal.

Umetna megla za varstvo angleške industrije

Stockholm, 2. okt. AS. Londonski dopisnik
»Trgovskega tednika« poroča iz Londona, da je
angleška javnost zvedela za postopek, ki so ga
do sedaj skrbno prikrivali. Gre namreč za umet-
no meglo, s katero se že nekaj časa zakrivajo
važni industrijski objekti in tudi cela mesta. Ni
še znano, ali bo iznajdba uporabna tudi za širši
obseg.

General Franco je včeraj sprejel španskega posla-
nika iz Berlina in imel z njim dolgo poves-
tovanje.

Te dni bo odpotovalo v Nemčijo zastopstvo slova-
ške policije in orožništva, da se seznani z or-
garnizijo nemške policije, ter na ta način po-
globi nemško-slovaško sodelovanje.

Zadnji Churchillov govor je povzročil živahno
kritiko v angleški poslanski zbornici, poroča
londonski dopisnik »Aftenbladet«. Govor je
naredil vtis, da je Anglija, sedaj bolj kakor
kdaj prej, v obrambi. Tudi ni mogel govor
prikriti težkoč v zvezi s pošiljanjem orožja
v Sovjetsko Rusijo.

Veliko potniško letalo ameriške družbe Arramayo
Minning je v zraku eksplodiralo ko je letelo
preko hribovja pokrajine Recaja. Najbrž je
vseh 8 potnikov ubitih.

Čez Golovec na Orle

Golovec, s svojim raztegnjenim hrbtom od Ljubljane pa tja proti Grosuplju, kako je to vendar prijeten kraj nedeljskih izletov! Marsikdo, ki dalje ven iz mesta ne bo mogel iti, bodisi da mu časa za to primanjkuje ali mu tega njegove finančne minister ne dovoljuje, bo rad nameril korak med košate dreve na Golovcu proti Orlem. Kaki slabi dve uri hoda je do tamkaj. Čez Karlovo most jo bo mahnili in precej po cesti na levo navkreber. Pod nogami grča se vije železna kača, ki dan za dnem prinaša ljudi iz sončne Dolenjske, z gozdovi obraščene koševske kote in Ribniške doline. Ob njej polzi zelena Ljubljana tja proti Fužinam, kjer čez visoke jezove jezno pada na skalovje in se razbija v tisoč penečih in iskrih se kapljic. Mesto leži tam kakor na dlan: cerkveni stolpi kipe proti nebu, tramvajski vozovi nekega zateglo škripljejo, avtomobili dvigajo prah. Sonce siplje žarke na osivle stene hiš. Same strehe, od Siške pa za Bežigrad preko Most do svetlih hišic z vrtovi na Kodeljevem. In še dalje kakor na traku se vrste ven proti Devici Mariji v Polju.

Med gozdovi drsi korak po položni cesti. Z dreves se pozdravljajo rdeče bele oči — markacija. O, to blizu je nešteto križajev se poti med debeli: Ljubljanci so jih mnogo izhodili. Dalje naprej pa se zlivajo vse poti v eno samo glavno, ki vodi po grebenu. Tu pa tam čuješ sproščeni vrisk, žvižg, petje, klic. Kdo bi vendar brnil mladim ljudem, da bi odprli svoja grla v pusti naravi! Tam ni ceste nikoli dovolj: tekajo sem ter tja med debeli, se skrivajo zanje in kukajo na odrasle, ki v resnem pogovoru krevsajo le po cesti. Neštetokrat prihitijo otroci k materi ali k očetu z rožo ali gobco v roki in sprašuje, če je kaj prida. Še v zadregu ju spravi, če se kmalu ne znajdeti.

Na sončni jasi med drevjem krvavi resje. Kakor drobni rdeči rubini so posejani po pobočju kakor vroča kri mladih src. Sonce siplje svoje žarke na drobno cvetje pod seboj. To je že pravo jesensko sonce: lepo je, oranžasto pobarvani sij zlati zemljo, toplote pa ima le toliko, da ti je prijetno, ko posije z neba. To sonce žari grozdje po goricah in vtisne vsaki jagodi ožarjeno lice. Žari ga in sladi.

Srečujemo nekaj gobarjev s culami, cekarji, vreticami. O, saj so vendar nekaj nabrali! Gobjane, dedke, turke, lisičje parkelje — za večerjo bo že. Tam izza njive se pripodi gruča otrok. Kot sneg bel podolgavato repo tišče v rokah in slastno grizejo vanjo. To vam je dobro! Za spremembo je dobra tudi vodena repa.

Pot obkroža na obeh straneh rdeče resje. Okrog pa gozdovi, v katere je dahnila prva jesenska barva: malo so porjaveli. Sredi jase sedi družba mladih in harmonika poje, da odmeva globoko v grupe. Stare ženske pred nami se zgražajo:

»Harmonika in veselje v teh časih! Kaj hočeš! Oni tega niso slišali, zato se pesem in smeh razlegata kar naprej.

Gozd se razmakne in prikaže se nekaj hišic na hribčku. To so Orle. Okrog pa češnja pri češnji, orehi, obloženi z debelimi sadeži, češplje. Ko bi se jih vsaj še enkrat človek lahko do silega najedel, zahrepenši, ko jih vidiš cingljati z vej. No, pri gostilni jih dobiš od prijazne ženske, kolikor jih hočeš. Seveda, ko bi šel brez lir, bi še bilo! Nekaj ljudi sedi pred gostilno in se zalaga s trdnimi in tekočimi dobrinami, iz hiše se krade harmonika, neka družba prepeva.

Zastrmši proti planinam. Vsi kamniški vrhovi se rdečijo v soncu, tu spodaj pa leži polje, kjer raste dober kruh. Na vzhod se vrste hribi proti Litiji, na jugozapadu leži široko Barje, z ravnimi in belimi cestami, zarezanimi v zeleno ravnino, zadaj pa stoji mogočni Krim. Nekoliko vzhodnejše strmi vrh Kureščka, zadaj sveti Ahac. V meglo se dviga na vsem tem visoki hrib Velike gore, ki se vleče nekako od Blok mimo Ribnice proti Kočevju in v katere osrčju kraljuje najvišji vrh Ljubljanske pokrajine (Turen, 1253 m) in Pšenični vrh, s katerega je tako lep razgled na vse strani po božji zemlji, da ga človek težko pozabi. Pogled proti Dolenjski zastirajo gozdovi.

Proti večeru se vrnemo. Srečamo nekaj fantičkov, ki nesejo debele sive polhe, ki so jih nalovili v gozdu. Mehke in debele so živalice zdaj v jeseni, saj jih je narava dobro spitala. Imenitna večerja ob iz njih, tudi za kože bodo fantički nekaj dobili. Le škoda, da so polovili tudi majčkene, komaj kot miši velike in s tem uničujoče zarod. Drobne in ostre zobe molijo skozi gobčke, kakor bi bili še po smrti pripravljeni boriti se za življenje.

Ljudje se vračajo s šopki krvavo žarečega resja. Tu pa tam nosi kdo kako culo gob ali jabolk. Doma bo vse prav prišlo. — Rdeča sončna obla se pogreza neke za Vrhniko, čez zemljo je razpršila zlate žarke. Svež in navžit lepote se človek rad vrača domov!

—jke.

Meščanom Ljubljane!

Danes, v petek, dne 3. t. m., prispe v Ljubljano Minister za korporacije, Ekselencija Renato Ricci. Visoka osebnost Italijanske države bo bivala v Ljubljani v petek in soboto 3. in 4. oktobra ter bo v soboto otvorila tudi Ljubljanski velesej.

...estna občina ljubljanska bo na vseh mestih postavlila razbošila zastave. Ljubljansko meščanstvo vladno vabimo, naj v počastitev Visokega gosta okraši svoje hiše z zastavami, in sicer dne 3. oktobra od 11 do 19 in dne 4. oktobra od 7 do 19. Čez noč od 3. na 4. oktobra morajo biti zastave snete.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1941-XIX.

Podžupan:

dr. Vladimir Ravnihar I. r.

V treh vrstah...

Ceprav stoji barometer danes kar na 771, je vreme kljub temu pusto, oblačno. Temu je kriv mehak zrak, ki leži nad zemljo, tako pravijo tisti, ki se razumejo na vreme. Kljub visokemu stanju barometra, ni pričakovati izboljšanja vremena. Sicer pa: upoštevati je tudi treba, da se bo jutri začel veselejem in takrat je ja najno, da je deževno vreme.

Tudi židje na Spodnjem Štajerskem in Gorenskem morajo odslej nositi Davidovo zvezdo, da se že na zunaj spoznajo od drugih ljudi.

Odslek nemške državne pošte je sklenil v Mariboru, da mestni avtobusi odslej ne bodo imeli več priklonilnih voz. Odslek opozarja tudi ljudi, da naj ne hodijo ob nedeljah toliko na izlete in da odslek ne jamči za povratek nedeljskih izletnikov.

Novi vodje glasbenega pouka na Spodnjem Štajerskem. Za vodjo glasbene šole v Mariboru je bil imenovan Frisch, v Celju Müller in v Ptuj Erjavec.

34-letni pomožni delavec Ivan Leitner, iz Sv. Blaža pri St. Lambertu, je imel opravka pri elektrovozu, ki se je nekaj pokvaril. Pri delu pa je zadet ob žico visoke napetosti in je bil pri priči mrtel.

Novice iz Države

Omejitev porabe plina. Vlada je sprejela predpis, s katerim se omejuje poraba plina, pridobljenega iz premoga. Kot osnova za odmero dovoljene količine porabe so vzete količine, porabljene v aprilu letos. Za vsak kubni meter plina, ki bi bil porabljen čez dovoljeno mero, bo moral kriterij plačati po 8 lir kazni. Obenem je prepovedano postavljati nove obrate, ki bi rabili plin, kakor tudi nove plinske napeljave v stanovanja. Plinovod bo mogoče napeljati le v tiste hiše, ki so bile v surovem stanju gotove do 15. maja letos. Prenos plinske napeljave iz ene hiše v drugo pa je dovoljen le pod pogojem, da se ne poveča število pipic.

Bolgari in Nemci gostje v Albaniji. Bolgarski tisk hvali uspeh in obseg javnih del, ki so bila izvršena v Albaniji. O tem so se prepričali bolgarski in nemški zastopniki, ki so prišli v Albanijo kot gostje italijanskega vojaškega poveljstva. Bolgarsko odposlanstvo je vodil trgovski minister Slavčo Zagorov, nemško pa podtajnik Landwirth. Gostje so si ogledali tudi Tetovo, Debar in Gostivar. Bolgarski minister Zagorov je izjavil, da je v krajih, ki so bili priključeni Albaniji, videl živahno delo na vseh področjih, posebno pa v mestih in na cestah, kar izpričuje pozitivno in graditeljsko ustvarjalnost italijanskih oblasti.

S štajerskega

Nov župan v Hrastniku. Pretekli teden je bil izmenjan župan v Hrastniku. Mesto dosedanjega župana inž. Findeisena je bil postavljen neki Dietz. Pri uvedbi novega župana na župansko mesto je govoril okrajni komisar za trboveljski okraj dr. Frohner, za njim pa še predstavnik štajerske domovinske fronte Eberhardt.

Sestanek županov v Ptuj. Pretekli teden so v Ptuj zborovali župani iz ptujske okolice in obravnavali vprašanja, ki se prvenstveno tičejo finančnega stanja občin. Glavno besedo na zborovanju je imel ptujski mestni finančni referent dr. Castelliz (Kastelje).

Umrlj v Mariboru: 71-letna zasebnica Marija Potiška, 68-letna zasebnica Frančiška Zadnik in tovarnar Emil Zelenka, ki se je pred dnevi težko ponesrečil, pa je podlegel dobljenim ranam. V starosti 88 let je umrla upokojena tovarniška delavka Marija Tomše.

Težka nesreča. Delavca Martina Kostevca, ki je bil zaposlen v neki mariborski tovarni, je med delom udaril 600 kg težak kos kovine s tako silo na nogo, da mu jo je dobesedno zdrobil in jo odtrgal od telesa. Odbita noga je odletela v zrak in udarila delavca po glavi. Težko ranjenega Kostevca so prepeljali v bolnišnico, vendar ni nade na njegovo okrevanje.

S hrvaškega

Podaljšana policijska ura v Zagrebu. S ponedeljkom je stopila v veljavo v Zagrebu podaljšana policijska ura. Odslej morajo biti po 23 vse zagrebške ulice prazne. Prejšnje sklenje za gibanje po mestu dovoljenega časa je bilo uveljavljeno po atentatu na zagrebško telefonsko centralo. Ker se pa potem niso dogodili nobeni incidenti več, je policijsko ravnanje ukinilo prejšnjo policijsko uro.

Hrvatsko-bolgarska trgovinska pogajanja. Deset dni so v Zagrebu trajala trgovinska pogajanja med Bolgarijo in Hrvatsko. Sklenjena je bila kompenzacijska pogodba in pogodba o plačevanju, v kateri je tudi rečeno, da bodo bolgarski vrtnarji na Hrvatskem lahko pošiljali svoje prihranke svojcem v Bolgarijo. Rešeno je bilo tudi vprašanje terjatev hrvaških državljanov, ki bivajo v Macedoniji. Urejeno je bilo tudi vprašanje prevoza bolgarskega blaga skozi Hrvatsko in tudi vprašanja poštnega in brzojavnega prometa.

20.000 kun za izsleditev atentatorja. Veliki župan županije Prigorje je razpisal nagrado 20.000 kun za tistega, ki bi izsledil in oblastem naznanil zločinca, ki je poskušal s dinamičnimi patronami napad na cementno tovarno »Croatia« v Podseudu. Napad se je po srečnem naključju ponesrečil, toda tudi povzročitelji so pobegnili.

Nemško šolstvo na Hrvatskem. Nemška narodna manjšina uživa na Hrvatskem posebne ugodnosti tako v političnem kakor tudi v kulturnem pogledu. Dan prej, preden je Nemčija stopila v vojno z Rusijo, je bil v Zagrebu podpisan sporazum, ki določa, da imajo Nemci na Hrvatskem pravico do svojih šol, v katerih pa smejo poučevati tudi Nemci nehrvaški državljani, ker ni zaenkrat zadosti nemških učiteljev, ki bi bili doma iz Hrvatske. V krajih, kjer je najmanj dvajset nemških otrok, bo ustanovljena nemška ljudska šola, če pa je otrok manj kakor deset, pa bo ustanovljena posebna potovalna šola in bodo učitelji obiskovali od časa do časa nemške družine in poučevali otroke. Za sedaj pa vprašanje izobraževanja novih nemških učnih moči na Hrvatskem še ni rešeno.

Šport

Slovenska kolesarska zveza, Ljubljana. Službeno. Redna seja upravnega odbora bo v petek, dne 3. oktobra ob 19 v prostorih kavarne Vospersnik, Stari trg 34. Dnevni red: Obravnava kolesarskega prvenstva. Prosimo vse zastopnike klubov, da se seje sigurno udeležijo in da prineso klubsko žige zaradi overovitja verifikacij. — Tajnik SKZ.

Dopolavoro Ljubljanske pokrajine bo priredil 5. oktobra žensko lahkoatletsko tekmo na Stadionu. Prireditve se začne ob 14.30 s prihodom atletin na telovadišče s predstavljanjem odredov in z izobezitvenimi zastave. Ob 14.45 se bo vršila tekma v odbojki med tržaško in puljsko ekipo, nato tekma v hazeni med puljsko in reško ekipo. Nato pridejo skoki v višino in v daljavo. Tekem se bodo udeležile tekmovalke iz Trsta, Vidma, Gorice, Reke in Pulja. V drugem delu prireditve bo met diska, kopja in krogla, tek preko ovir na 80 m. Pri tej tekmi bodo sodelovale zastopnice Trsta, Vidma, Gorice, Reke in Pulja. Tek na 100 in na 200 m ter štafetni tek 4x400 m. Tudi pri tej tekmi bodo sodelovale ekipe iz Trsta, Vidma, Gorice, Reke in Pulja. Tretji del, ki se začne ob 16, bo tvorila telovadna akademija, ki jo bo izvajala tržaška ekipa. Ob 16.20 bo nastop ženskih lahkoatletskih dopolavorov iz Milana, Turina, Benetk, Brescije, Trsta, Vidma, Gorice, Reke in Pulja. Ob 17.15 bo skupni nastop telovadk, nato pa bo poklon državnim zastavi. — Kakor rečeno, se bo prireditve vršila na Stadionu ter je vstop brezplačen in svoboden za vsakogar.

Ljubljana

Koledar

Danes, petek 3. oktobra: Terezija.

Sobota, 4. oktobra: Franc. As.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Maribor trg 5; mr. Kurač, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31;

Drevi ob 1/8. bo v stolnici eden največjih in najpomembnejših orgelskih koncertov, kar smo jih imeli v našem mestu. Izvajal ga bo prvi mojster Italije na orglah, znameniti organist Ulisse Mattei, profesor glasbenega liceja Giuseppe Verdi v Turinu. Spored nocojšnjega orgelskega koncerta prinaša dela in sicer v prvem delu trih klasičkov Azzolina della Ciaia, Vivaldija in Bacha. V drugem delu sta zastopana naš najplodovitejši cerkveni skladatelj Stanko Premrl in slavni Bossi, ki je bil najboljši organist in skladatelj orgelskih skladb svoje dobe. V tretjem delu bomo slišali Schumanna, Musorgskega in tudi delo koncertantno. Opozarjamo na točni začetek ob 1/8. zvečer. Konec bo ob 9. uri. Vhod v stolnico je pri glavnih vratih, kjer bo nameščen tudi večerna koncertna blagajna in sicer ob 1/8 dalje. Tekom dneva so vstopnice na razpolago v knjižarni Glasbene Matice.

Naročnikom »Slovenskega doma!« Prihodnje dni Vas bodo obiskali naši zastopniki zaradi naročnine za časopis. Prosimo vse naročnike, da istočasno poravnate tudi naročnino za »Slovenec« koledar, ki je 11 lir, če želite koledar dostaviti na dom, oziroma 9 lir, če ga boste prišli sami iskat. Za nenaročnike naših listov stane koledar 20 lir. Ne odlašajte niti dneva, ampak takoj naročite »Slovenec« koledar. Le do 15. t. m. imate še čas. »Slovenec« koledar v vsako hišo!

Spremembe v prometu vlakov na progi Ljubljana—Zalog. — Pričenši z dnem 30. septembra t. l. izostaneta dnevno redno na progi Ljubljana—Zalog in nazaj potniški vlak št. 516 z odhodom iz Ljubljane ob 5.05 ter prihodom v Zalog ob 5.16 ter potniški vlak št. 525 z odhodom iz Zaloga ob 23.28 in prihodom v Ljubljano ob 23.40.

Kako zdravimo bolne živali, bo tema izredno aktualnega predavanja, ki ga bo priredilo v soboto, 4. t. m. ob 19 ljubljansko društvo Mali gospodar za vse male gospodarje in rejce malih živali v Ljubljani. Predaval bo odlični strokovnjak dr. Janko Koren. V sliki in besedi bo opisal najnevarnejše bolezni, ki razsajajo med malimi živalmi in ki prinašajo rejcem in celotnemu narodnemu gospodarstvu ogromno škodo. Društvo vabi člane in tudi druge, da se predavanju polnoštevilno udeležijo in tako pouče o predmetu, ki je za številne rejce odločilnega pomena. Vstopnine ni!

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 18.15

Petek, 3. oktobra: Zaprt (generalka).
Sobota, 4. oktobra: Zaprt (generalka).
Nedelja, 5. oktobra ob 17.30: »Hamlet«. Premiera. Red Premierski.

Ponedeljek, 6. oktobra: Zaprt (generalka).

Opera — Začetek ob 17.30

Petek, 3. oktobra ob 18: »Netopir«. Opereta.
Premiera. Red Premierski.

Sobota, 4. oktobra: »Netopir«. Red A.

Službo išče brezposelni uradnik, več računovodstva in slovenske ter italijanske korespondence. Ponudbe upravi »Slov. doma« pod šifro »Perfektno znanje italijansčine«.

Lampade elettriche di tutti i tipi e per qualsiasi applicazione, prodotte nei grandi stabilimenti di Alipignano (Torino), dotati di macchinario modernissimo e di laboratori sperimentali perfetti.

PHILIPS S.A.I.
MILANO - VIA S. MARTINO, 30

LAMPADARE PHILIPS ZAREČA LUC

Vsakovratno električno žarnico, za različne uporabe, proizvod znanih velikih tvornic v Alipignano (Torino), opremljenih s najmodernejšimi stroji in s dovršenimi eksperimentalnimi laboratoriji.

PHILIPS S.A.I.
MILANO - VIA S. MARTINO, 30

ERNIA senza operazione

Nuovo collare speciale Contiene in modo meraviglioso qualsiasi forma di ERNIA, anche voluminosa, riducendola ed immobilizzandola in breve tempo. L'ortopedico autorizzato a norma di legge riceve a:

Gorizia — Albergo Tre Corone
Idria — Albergo Didie
Postumia — Albergo Leone
Fiume — Albergo Reale
Trieste — Albergo Posta - Piazza

KILA brez operacije

Nov specialen pas ki dvonovito dobro zadržuje vsakršno obliko KILA, tudi zelo veliko, in v kratkem času zmanjša pri immobilizaciji.

Ortoped z zakonskim dovoljenjem, sprejema v:

Giovedì 9 Ottobre
Venerdì 10 Ottobre
Sabato 11 Ottobre
Domenica e Lunedì 12 e 13 Ottobre
Martedì e Mercoledì 14 e 15 Ottobre

Naročite naš

popoldnevnik

najcenejši

»Slovenski dom«!

Igor Zagrenjen:

Zavetje v pečevju

»Veš, da ga bom. — Zdaj moram pa spet pogledati, če se Tone še tako poti. — Ti pa lepo lezi nazaj in zaspi! Zdaj moraš počivati, da boš čimprej pri močeh!«

Proti jutru se je Tonetu začelo blesti. Burga, ki je bila ob žerjavi zakinkala, je preplašeno planila pokoncu.

Zdaj je nekaj govoril o sinčku in o bitofu, o temi, o pogrebu, klicaj očeta, Lizo, včasih ogovoril njo, pa spet utihnil.

Ze se je zdelo, da se je spet pomiril, ko je nenadoma zavpil na ves glas čisto razločno, tako da se je Burgi prvi hip zazdelo, da je pri zavesti:

»Burga!«

Planila je pokonci.

»Burga, vode mi prinesi! Kar v korcu! Tamle spodaj je! Spustite me!« je nato divje zatulil.

Liza se je zbudila in se v strahu pogledala z ležišča.

»Spustite me! Burga, daj mi vode, eno samo kapljico vode! Mene drže Francozi! Spustite me!«

»Pomiri se Tone, saj jih ni nikjer!« mu je odgovarjala Burga, čeprav je vedela, da je ne razume.

Počasi in nalahko ga je z mokro ruto

brisala po vročem čelu in po licih.

Liza je naglas zajokala:

»Burga, zmešalo se mu je!«

»Liza, poslušaj me, pa lezi nazaj!«

Pomagati mu ne moreš! Kaj se mu bo zmešalo! Vročina ga daje, pa se mu blo-

di! Bo že minulo!«

Ker se je Liza obotavljala, jo je naglala:

»Lezi, ti pravim, če ne, bom huda nate! Ali bi mi rada še ti zbolela?«

Tone je bil nekaj časa tiho.

Kar na lepm pa je nato spet začel praviti. Sprva je govoril nerazločno, potem pa zmerom bolj na glas:

»Se ve morate škripati kakor bi že sam ne delal dosti hrusčak! Niš se ne sliši, malo bom pa le še počakal. Zdaj pa le brž naprej! Tružico bom položil k Vam, mama, jaz grem pa v kamro po kramp in lopato. Ti revček ti, v teje jamiči boš spal, zraven naše mame. Jaz sem pa mislil, da te bom pestroval!«

Počasi, ganjeno in tiho je nato dejal:

»Vzemi zemlja, kar je Tvoje!«

Napeto je poslušala Liza, zdaj je pa na ves glas zajokala.

»Liza! Nikar! Na žegnanem svetu ga je pokopal namesto, da bi ga tu kje v grušču! Zdaj je že vse v kraju! Samo

tako živo se mu še sanja! Ali slišiš, saj je že vse končano, je že vse minulo! Tako je bilo, no, potolaži se!«

Stopila je k Lizi, ki je z obrazom obrnjenim v steno tiho jokala ter stresala z rameni in hrbtom.

»Liza, potolaži se, no!« je rekla in jo božala po laseh, ko ji je govorila:

»Nehaj jokati, fantek je zdaj že pri Bogu! Krstili smo ga, v žegnani zemlji je pokopan. Ali ni mar Tone prav napravlil, ko ga je krščenega nesel dol?«

Vidiš, zdaj Francetovi dušici ni treba zunaj prezebat na mrazu pred včami! Zdaj je že pri Bogu, lep angelček, tako mu je fletno, gorko in svetlo tam gor! Za vse nas zdaj prosí Boga! Čakaj, revica, da ti bom obrisala solze! K meni se obrni!«

Visoko je že bil dan, ko je Tone spet trdno in čvrsto zaspal.

Prej je že zmerom od časa do časa kaj pogodel.

Burga je zmočila rjuho, jo očela ter Tonetu potegnila z Lizinu pomočjo srjaco čez glavo. Kakor mrtel jima je visel v rokah, život pa je imel vroč kakor ogenj.

Položili sta ga spet nazaj.

Niti ko sta ga ovijali do pasu v mokro rjuho, se ni zbudil.

Zdaj je spal skoraj do večera. Od časa do časa sta mu zamenjali obkladek.

Obe sta napeto poslušali, če se mu bo spet začelo blesti

Sele, ko se je stemnilo, je jel nekaj mrmrati, pa je napol razločno.

Sredi noči pa je nenadoma začel divjati, biti okrog sebe in vpiati.

Poskusili sta ga pomiriti in obdržati, pa ga nista mogli, čeprav sta ga držali z vso močjo. Kakor bi pihnil peresli, sta odletavali od njega.

Nazadnje se je sam od sebe pomiril in začel spet nekaj nerazločnega mrmrati o sinčku, bitofu, o domu, o njima dvema, o svetu, ki je bil v njem od malih nog doma.

Končno pa je utihnil in trdo zaspal. Enakomerno je dihal in ko je Burga to zapazila, je rekla Lizi:

»Bogu se lepo zahvali, Liza, najhujše je že minulo! Jutri in pojutrišnjem bo že nemara ležal, v nekaj dneh bo pa prav gotovo že spet na nogah stari, kakor dren trdni Vreskov Tone! Vedela sem, da takega korenjaka kar vsaka bo-

lezen tudi ne more podreti!«

Ko sta onidev s hvaležnim srcem molili, pa je Tone spal mirno in globoko.

Zjutraj ju je prvič spoznal.

Začuden je gledal okrog sebe. Vse mu je migotalo pred očmi in tako čudno mu je šumelo v glavi.

»Kaj pa je z menoj?« je vprašal.

»Bolani si, Tone! Kar lepo pri miru bodi!« sta mu obe hkrati odgovorili.

»Liza, pridi no sem, k meni!« je rekel.

Sedla je zraven njega.

»Tako sem slab!«

Prišel je jo za roko, jo božal in ji gledal v oči.

»Oh, Tone!« je vzdihnila. »Samo, da si živi! Samo, da si živi! Tako sem se bal!«

»Tone! Nikar! Se ne razodevajte!« se je oglašila Burga in mu popravila odoje.

»Burga, ti si zlata duša! Zeno pa moram pobožati!« ji je odvrnil in se zraven blede nasmešnil. Se so se mu bleščale oči od vročice. Tako globoko so bile,

Tone je kmalu spet mirno zaspal.

Liza je sedela zraven njega in ga zamaknjeno gledala. Od časa do časa mu je popravila odoje, ga pobožala po laseh, po čelu in po kosmatih licih. Huda brada mu je bila že pogulna. Oh, kako je bil lep in močak s to črno, gosto brado! Niž zato, če bo kaj pobodel ž njo, tako čeden je bil videti! Čisto drugačen!

Ko se je Liza tako motila in predla svoje rožnate misli, je Burga premišljala po svoje.

Dol stopi, na Vreskovino! Pogledati mora, kako se onadva opravičata in če je tudi tja gor že prineslo Francoze. To vem, da bo stari Vreski vesel, ko bo dobil pošto,

ESPOSITORI ALLA FIERA DI LUBIANA

RAZSTAVLJALCI NA LJU BLJANSKEM VELESEJMU

ITALIA

**BELLEZZE NATURALI
ARTE - LAVORO**

**NARAVNE LEPOTE
UMETNOST - DELAVNOST**

Nel visitare la Fiera di Lubiana recatevi al Padiglione italiano dove troverete un'ampia documentazione fotografica dell'operosità creativa del popolo italiano nella cornice di bellezze naturali ed artistiche.

Ko boste obiskali ljubljanski velesejem pojdite v italijanski paviljon, kjer boste našli obširne fotografske dokaze stvariteljske delavnosti italijanskega naroda v okviru naravnih in umetnostnih krasot.

FEDERAZIONE ITALIANA DEI CONSORZI AGRARI

ITALIJANSKO ZDRUŽENJE POLJEDELSKIH KONZORCIJEV

Tutte le materie e macchine per l'agricoltura
Tutti i prodotti dell'agricoltura

Vse orodje in stroji za poljedelstvo
Vsi proizvodi poljedelstva

ROMA - Via XXIV Maggio, 43

ITALVISCOSA

MILANO - CORSO VITTORIO EMANUELE N. 37-39

Società per la vendita esclusiva delle fibre tessili artificiali viscosa prodotte da:

Družba za izključno prodajo umetnih viskosnih tekstilnih vlaken, ki jih izdelujejo:

SNIA VISCOSA - CISA VISCOSA - CHATILLON
43 stabilimenti -- 38.000 operai 43 tovarn -- 38.000 delavcev

PRODUZIONE

raion lucido
raion opaco
lavorati di raion
fiocco opaco
fiocco lucido
filati speciali

IZDELKI

bleščeči rajon
moten rajon
rajonski sukanoi
moten fiocco
bleščeči fiocco
posebne vrste prediva

AGENZIA GENERALE PER LUBIANA

GENERALNA AGENCIJA ZA LJUBLJANO

S. C. I. E.

SOCIETÀ COMMERCIALE IMPORTAZIONE ESPORTAZIONE
MILANO CORSO DEL LITTORIO N. 9
LUBIANA - TYRŠEVA CESTA 33

CORRISPONDENTE PER LA CROAZIA
KORESPONDENT ZA HRVATSKO

INDUVOZ d.d. ZAGABRIA - Trg „N“ 12

Fiera di Lubiana — Padiglione ITALVISCOSA — Ljubljanski velesejem

ARRIGONI

CONSERVE
ALIMENTARI

JEDILNE
KONZERVE

STAND N° 478/483

INDUSTRIA COMMERCIO ARTICOLI TECNICI

ANTONIO QUINTAVALLE S.A.

Capitale Sociale L. 1.000.000 — interamente versato

Agenti di vendita con deposito — Prodajni agentje z zalogo:

Elli, Zerbini & Co. — Utensileria per le industrie meccaniche e navali. - Orodje za mehanične in ladijske industrije.

Filp — Lime di precisione, raspe e utensileria da falegname. Precizijske pile, rašplje in mizarsko orodje.

S. A. Mole Norton — Mole e lime abrasive per tutti gli impieghi. - Brusi in strgalne pile za vsakovrstne uporabe.

S. I. A. U. — Acciai da utensili, costruzione ed inossidabili. - Jeklo za orodje, konstrukcije in nerjaveče jeklo.

S. A. Acciaierie Bolzano — Fusioni e forgiati greggi e lavorati. - Lito in kovano surovo in obdelano železo.

S. A. I. Cuscinetti a sfera S. K. F. — Cuscinetti a sfera e rulli per tutte le applicazioni. - Blazinice s kroglicami in valji za vsakovrstno uporabo.

Teste automatiche a scatto per filettare TAS - Avtomatične glave na zaklop za obrobe TAS

TRIESTE - Via Cesare Battisti N. 4 - Telefono N. 68-38

SCANDALLI

LA GRAN
MARCA ITALIANA

VELIKA ITALI-
JANSKA ZNAMKA

CAMERANO - (Ancona)

Posteggio Fiera No 296-297

Prostor na velesejmu št. 296-297

FRANCO GAY

Pelli per pellicceria e confezioni

Kože za krznarstvo in konfekcije

INGROSSO — ESPORTAZIONE

Stand No. 6 218-221

NA DEBELO — IZVAZANJE

Via Montenapoleone 5 - **MILANO** - Telefono N. 75-231

**APERITIVO - TONICO
DI FAMA MONDIALE**

FERRO CHINA BISLERI

**TONIČEN APERITIV
SVETOVNEGA SLOVESA**

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

70.

Peter je bil hudo žalosten, ko mu je Aleš zvečer povedal novico in dejal, da mora že drugo jutro odriniti v Ljubljano. Čeprav se Aleš ni bal, se mu je vendar stožilo, ko je videl, da bo moral zapustiti očeta. Za očeta je Petra vse čase imel. Tolažil ga je, ko je videl, da ima solzne oči:

»Nič ne bodite žalostni. Ko bo vojska minila, bom spet prišel domov. Bog me bo ohranil vam za podporo na stare dni.«

71.

»Tako je ljubi moj Aleš,« je rekel stari in solze so ga še bolj posilile, ko ga je prijel za rame in mu govoril dalje: »Le Boga imej povsod pred očmi, pa bo vse dobro. Njegova sveta volja je, da moraš biti vojak. Če boš prišel spet zdrav domov, bo moje veselje tem večje. Če bi pa padel, boš storil slavno smrt za dom. Ravnaj se po naukih, ki sem ti jih zmeraj dajal. Bodi previden in pogumen, drugo pa prepusti Bogu.«

72.

Stisnila sta glave. Prevzelo ju je, da ni nekaj časa nobeden spregovoril besede, potem je Peter spet začel:

»Ljubi Aleš, še nekaj ti moram povedati, kar sem ti dozdaj prikrival, ker se mi je zmeraj zdelo prežgodaj. Zdaj, ko ne veva, če se bova še kdaj videla, ti moram razodeti skrivnost. Jaz nisem tvoj pravi oče, temveč le rednik...«

In povedal mu je vso zgodbo, kako ga je našel v gozdu in vzredil in da za prave starše nič ne ve.

Kako so pri nas ravnali s kosmatinci l. 1857.

Nenavaden sprevod, kakršnega danes ni več mogoče videti

Očividec opisuje, kako so leta 1857. videli v Kočevju čuden sprevod. Nedeljska dopoldanska služba božja je bila končana in ljudje so se vračali iz cerkve. Iz graščine proti cerkvi je pripeljal voz, na katerem je stal lovec. Njegov klobuk so krasile umetne cvetice in gozdno zelenje. Na vozu so ležali štirje kosmatinci medvedje. Lovec je bil Matija Šešarek, gozdni čuvaj iz Gorenice, v službi kneza Karla Viljema Auerperga. Dve medvedki sta bili bolj svetle barve in sta imeli po izjavi vsečakov, ena 12, druga 10 let. Mladica sta bila bolj temne barve, samec in samica, ki sta bila stara dobro leto. Kako je Šešarek prišel do tega plena?

Znano je, da kraljujejo v obsežnih gojenih gozdovih medvedje. V te gozdove stopi le redko človeška noga. Skalnat, apnenčasti svet ima mnogo razpok in jam, ki nudijo medvedom prav prave brijole. Medvedka vrže v januarju ali februarju mladice in živi tedaj ločeno od samca. Lovcem izdajo njen brijol smreke, ki jih medvedka precej oklešči, da dobi večje in mah za svoje ležišče.

Ta lovec in trije delavci s sekirami so šli v gozd sekati drva. Poleg lovca Matije Šešarka so bili delavci Janez in Andrej Mihlič in Jurij Jonke, vsi iz Gorenice. Precej daleč v gozdu zagleda lovec sled in opazi v bližini brijol. Urno prekrizajo z okleščki vhod, zunaj pa zakurijo ogenj. Dim se je začel valiti v jama. Razjarjena medvedka prihrumi k vhodu in srdito meri motilca miru. Šešarek jo z dvema streloma ubije.

Drugi dan so šli zopet vsi na lov. Uro dalje od prvega brijola najdejo drugo jama z medvedji sledovi. Hitro zopet prekrizajo vhod in napravijo ogenj. Kmalu se prikaže še večja medvedka in z močnim brundanjem izraža svojo nevoljo. Šešarek jo je takoj z enim strelom končal. Tedaj se prikažeta dva mlada, toda še precej velika medveda. Šešarek je prvega, samca dobro pogodil, samico pa je Andrej Mihlič udaril s sekiro po glavi, da se je takoj zvrnila.

Junaki so dobili 150 goldinarjev lovske nagrade, meo pa so Kočevci kupili po 5 krajcarjev. Kočevske kuharice so se potem kosale, katera bo pripravila boljše pečenko. Tudi lepo krzno so junaki dobro prodali.

Bilo je to l. 1857. Tako je zapisano v »Blätter aus Krain«, 1857, št. 11. Medvedje pa še vedno od časa do časa strašijo po kočevskih gozdovih in de-

lajo celo veliko škodo na njivah pod Veliko goro. Sprevedov, kakršnega so imeli l. 1857., pa v Kočevju zdaj ni, saj je dovoljeno na primer letos ustreliti največ le dva medveda.

Tobaka je na svetu več ko dovolj

»Informazione Economica Italiana« piše, da se mirno lahko trdi, ne da bi bilo treba navajati statistične podatke, da so zaloge tobaka, ki so na vsem svetu na razpolago, več ko zadostne. Čeprav pridelek »sladke trave« lanske leto ni bil tako ogrožen kot leta 1939., so pošiljke tobaka, ki jih iz-

Amerike ni bilo, nadomestili s pošiljkami iz drugih držav. Nimajo samo v Ameriki ogromnih tobačnih zalog, pač pa so tudi v drugih tujih državah več ko zadostne. Drugo vprašanje pa je zdaj, kakšno je razpoloženje med pridelovalci tobaka zaradi tolikšnih sedanjih zalog, zlasti v Ameriki, odkoder zaradi vojne v Evropi ne morejo delati s tobakom takšnih kupcij, kakor so jih prej. Ameriške zaloge ne morejo na evropski trg, za Ameriko samo pa jih je preveč. Te vrste blaga je torej vedno več na ameriškem trgu, kar zlasti občutijo ameriški pridelovalci tobaka. Ni več toliko povpraševanja po njem in je temu primerna tudi cena. Tamkajšnji pridelovalci so zato v skrbeh — piše omenjena agencija — in bi bili brez dvoma tudi oni veseli, če bi se vojna v Evropi že enkrat končala, razmere pa se spet uredile tako, da bi prihajal na evropski trg znova ameriški tobak.

Živali pred sodiščem

Številni primeri, da so bile tudi živali pred civilnim ali kazenskim sodiščem obsojene

Pod naslovom »živalsko pravoznanstvo« je pred mnogimi leti izdal zanimivo in poučno knjigo nek vseučiliški profesor, ki je na vseučilišču v Pisi poučeval civilno pravo. Da pa ne bo kakšnih napadnih razlag, naj brž povemo, da gre pri tem za dolgo vrsto najrazličnejših primerov, v katerih so živali prišle pred civilno ali kazensko sodišče, ki jih je tudi obsodilo, kakor so »zaslužile«.

Znano je, da so v starem in tudi še v srednjem veku razne živali izročali sodišču in jih tudi obsodili, če jih je sodišče spoznalo za krive kakšnega »zločina« ali »prestopka«.

Ze stari hebrejski zakonik je določal, da mora biti vol, ki z rogovi usmrti človeka, kamenjan. Leta 1394. so v Franciji obesili prašiča, ki je požrl malega otroka. Leta 1474. je sodišče v Baslu obsodilo nekega petelina na smrt na grmadi, ker je strl jajce, leta 1499. pa so v Franciji obsodili na smrt z obglavljenjem nekega bika, ki je ubil človeka. Pa

ne samo v starem in srednjem veku

tudi še danes še dogajajo primeri, ko pride pred sodišče žival in jo tam sodijo ter potem sodbo tudi izvrše prav kakor nad kakšnim človekom.

V Brookportu pri New Yorku naj bi sodišče razsodilo o primeru, ki je utonil nek otrok. Obtoženec se je imenoval Idahe in je bil — pes. Skočil je bil dečku, ki se je kopal v nekem prekopu, na hrbet, tako da je otrok zaradi tega utonil. Pes je prišel pred sodišče in bil obsojen na 26 mesecev zapora zaradi »naklepnega umora«.

Papagaj — politični demonstrant

Nek papagaj na otoku Kreti, ki se je bil naučil vzkliskati: »Dol s kraljem, živela republika!«, teh vzklikov tudi še potem, ko se je kralj Jurij II vrnil na grški prestol, ni hotel opustiti. Zaradi njih je prišel pred sodišče. Kaznovan je bil s tem, da ni smel več jesti trobelike, pač pa se je moral odsej zadovoljiti s peteršilom, ki so mu ga za kazen dajali mesto druge hrane. Toda, kako naj zahtevamo od teh ubogih živali, da bi upoštevale tako pogoste politične spremembe, kakršne se dogajajo v najnovejši dobi!

V Londonu je imel nek potujoči igralec opico, ki je znala zapisati svoje ime in piti pivo ali rum kot kakšen star mornar. No, in ta opica je nekoč ugriznila neko deklico. Oče dotične deklice je tožil opičnega gospodarja. Ta je izjavil, da njegova opica rajše pogine, kakor bi se dala zapreti v ži-

valski vrt. Sodišče jo je zato obsodilo na smrt. Smrtna obsodba pa nad njo ni bila izvršena, ker se je neka plesalka iz varietete ponudila, da vzame tisto opico v svoj zasebni zverinjak.

Slon, ki je požrl 1400 krofov

Slon »Bibo« iz dunajskega cirkusa Busch je pri neki priliki dvignil pokrov velikega zaboja in požrl v nekaj minutah 1400 krofov, ki so bili pripravljeni, da jih razdele otrokom, ki so se udeležili neke predstave. Prišlo je do pravde med lastnikom slaščičarne, ki je dotične krofe spekel, in med ravnateljstvom omenjenega dunajskega cirkusa. Po dolgi razpravi je prišlo med obema do duhovitega sporazuma, na podlagi katerega se je slon moral prikazati v areni in nositi naokrog pred gledalci v svojem rilcu velik reklamni lepak za oškodovano slaščičarno.

Toda živali niso doletevale vedno same nesreče. Bogat posestnik iz Győra na Madžarskem je v svoji oporoki zapustil 500.000 pengőjev (približno 2 milijona lir) mestni občini pod pogojem, da bo skrbela za prehrano in primerno bivališče mestnih golobov. Nek pokojnikov vnuk je hotel razveljaviti to oporoko, toda pravdo je izgubil in je moral povzru še plačati vse pravne stroške.

Tudi psi lahko od strahu ali žalosti osive

Londonsko sodišče je dalje obsodilo na smrt alžaskega psa »Niggera«, ki je ugriznil tri ljudi. Pred prizivnim sodiščem pa je gospodar tega psa izpovedal, da je ob priliki nekega požara njegov »Nigger« rešil življenje več osebam. Sodišče je to upoštevalo in »Niggerovo« smrtno obsodbo razveljavilo. Ubogi »Niggerček«, kakšen strah je moral prestat! Kdo ve, če ni zato postal siv. Izkazalo se je namreč že, da tudi psi osive. Morda kdo tega ne verjame. Pa je res, da veste. Dokazali so to v Karlsruhe. Neka psica je tam za nekaj časa odšla od svojih mladičev, ko pa se je vrnila, je našla dva mlada kučka mrtva. Pravi, da je to nanjo tako učinkovalo, da je v eni sami uri postala čisto bela.

Prvi ramazan v Pavelčevi Hrvatski

Letos bodo muslimani, ki žive na Hrvaškem slovesno praznovali svoj praznik ramazan, in sicer prvič, odkar so v neodvisni hrvaški državi. Pri tej priliki bo zagrebški radio imel posebne slavnostne oddaje. Ena teh bo tudi iz nove mošeje, ki so jo pred nedavnim zgradili v Zagrebu.

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

22

Brez odlašanja se je komisar podal v poslopje, kjer so bile nameščene ječe in vele, naj mu privedejo Foriera.

Jenitku se je poznalo, da je prebil tri noči brez spanja v ječi. Komisar ga je povabil, naj sede in mu začel govoriti z očetovskim glasom:

»Najino prvo srečanje je bilo nekoliko voharno. Začeli ste s tem, da ste mi natvezli cel koš laži. Nato ste povedali nekaj resnice. Toda resnica mora priti vsa na dan. Na ta način si boste pridobili nekaj naklonjenosti.«

»Da, gospod komisar,« je dejal Forier s slabotnim glasom. »Toda zagotavljam vas, da ga nisem jaz umoril. To vam morem prišči.«

»Tudi jaz sem prepričan o tem, da niste vi morilec. Toda svoje nedolžnosti ne boste dokazali z lažjo, ampak edinole z resnico. Vi pa se na vsak način hočete rešiti na ta način, da nas hočete prepričati, da so laži, ki ste nam jih natvezli, sveta resnica. Dobro ste na primer vedeli, kaj je v onih papirčkih, katere ste tako skrbno čuvali, toda kljub temu ste me hoteli prepričati, da je jedilna soda.«

Forier se ni zganil. Jasno je bilo, da e bil na to že pripravljen. Komisar pa je nadaljeval:

»Ni prvič, da imam opraviti s človekom, ki je vdan kokainu, ki prav za prav ne zasluži več imena človek, ker je postal suženj tega strašnega mamila...«

»Nikakor ne!« je zaklical Forier, ki eo ga komisarjeve besede zadele. »To ni res!... Lakota je bila temu kriva... Edino le lakota!«

Umolknil je in si pogladil razmršene lase. Toda kmalu je zopet začel govoriti. Njegov glas je bil tresoč.

»Sam... brez družine... brez sredstev... Moj oče je imel majhno trgovino... Kljub skromnim sredstvom me je poslal v šole... Toda lanske leto je njegova trgovina propadla... Izgubil je vse... Umrl je v obupu... ostal sem sirot... Mati mi je umrla, ko sem bil še majhen... Nisem vedel, na kakšen način bi mogel nadaljevati svoj študij. Delati se nikoli nisem učil in žal mi je bilo odpo-vedati se študiju. Toliko bolj, ker sem bil zadnje leto na univerzi. Vrnil sem se v Pariz, v upanju, da najdem kakšno zaposlitev, toda povsod so me odklonili. Nekega večera, bilo je pred tremi meseci, sem se odpravil v Bois de Boulogne. Bil sem popolnoma obupan... Ta večer mi bo v sramoto vse življenje... Ne, gospod komisar, nikakor nisem vdan kokainu, ni-

koli nisem uporabljal tega strupa, toda storil sem nekaj hujšega.«

Forier je umolknil in pokrtil obraz z rokami. Komisar mu je hotel pomagati. Vstal je, se mu približal in mu dejal pri- zanesljivo:

»Kaj se je torej zgodilo oni večer?« Akademik je zopet povzel besedo. Na obrazu in po glasu se mu je poznalo, kako silno trpi.

»Ko sem se sprehajal po drevoredu in mislil na svoje gorje, se je nenadoma ustavil poleg mene nek avtomobil, ki je že dal časa vozil za menoj, toda jaz se za to prej nisem zmenil. Ko se je ustavil, sem presenečen dvignil glavo in nenadoma sem iz notranjosti zaslišal nek debel glas, ki me je poklical:

»Raymond Forier!« Skoraj sem se prestrašil. Niti sanjati si nisem mogel, da bi me kdo spoznal na tem kraju in v tej nočni temini. Zdelo se mi je še toliko bolj čudno, ker me je glas bil popolnoma neznan.

»Kdo ste?« sem vprašal in medtem skušal prodrati temo in spoznati, kdo je neznanec v avtomobilu, ki me je poklical. Mesto da bi mi odgovoril, je neznanec nadaljeval z mojim osebnim opisom.

»Raymond Forier, sin pokojnega Karla, rojen v Bellortu, bivajoč v Parizu, ulica Duroc št. 30, vpisan na univerzi, na kemični fakulteti... Poznam te!«

Njegov glas je imel kovinski zvok. Opazil sem, da ves trepetam. Kako ne-ki me je ta neznanec mogel poznati? Trudil sem se, da bi se pomiril in znova vprašal:

»Kdo ste vendar?«

»Ni važno!« je odvrnil glas iz avtomobila. Nato pa je nadaljeval:

»Poznam te... Ze nekaj časa sem pazil nate... Ti si eden izmed ljudi, kakršne potrebujem. V plačilo boš imel moje varstvo in mnogo denarja. Pomagal ti bom, da ga boš mogel zaslužiti. Dal ti bom nekaj zavojev, katere boš razpečal. Posamezne zavojčke boš prodajal po sto petdeset frankov, od katerih boš polovico dal meni, druga polovica pa ostane zate. Delal boš tako kot vsi ostali moji ljudje. Toda, kakor druge, tako bom tudi tebe strogo nadzoroval. Če me boš skušal ogo- ljujati glede cene ali, kar je še hujše, če me boš hotel prodati policiji, vedi, da ne uideš mojemu maščevanju. Toda vem, da tega ne boš storil, ker te dobro poznam. Vem, da nisi tako zelo nepošten, da bi me skušal prevariti. Poskrbel pa bom, da se tega ne naučiš na moj račun. Če bi kdaj ne prišel na dogovorjeno mesto in bi si skušal obdržati ves denar, ne le, da bi ti ne dal nobenega zavoja več, ampak tudi kazni ne uideš. In ta bo vse prej ko majhna. Ali si me razumel?«

Nisem vedel, kaj bi odgovoril. Neznane- pa je nadaljeval:

»Tu imaš zavoj. V njem je deset malih zavojčkov, katere boš prodal po sto petdeset frankov vsakega. Čez dva dni mi prinesi ob pol enajstih zvečer semkaj polovico izkupička. Da bom vedel, da prideš ob dogovorjenem času in da si prodal vse zavojčke, obesi jutraj ob enajstih na svoje okno belo brisačo.«

Vzel sem zavoj, katerega sem komaj razločil v temi in imel še toliko poguma, da sem vprašal:

»Kaj je v zavojčkih?« Neznanec mi je odgovoril s tihim glasom:

»Kokain.« Moral bi se upreti in odkloniti. Toda nisem imel poguma... Tako me je neznanec zajel v svojo mrežo. Ni mi bilo težko prodati zaupano mi blago. V petek jutraj sem obesil brisačo na okno, kakor mi je bilo naročeno. Zvečer sem odšel na dogovorjeni sestanek.

Dobil sem nov zavoj in sem tudi tega prodal. Pozneje je zavoj postajal vedno večji toda vedno se mi je posrečilo, da sem vse razpečal. Zaslužil sem mnogo denarja. Plačal sem takse na univerzi, kupil sem si knjige, poravnal najemnino za so- bo in si oskrbel zopet pošteno hrano... Toda zadovoljen le nisem bil. Živel sem v neprestanem strahu, da mi policija pride na sled. Toda bil sem ujet in se nisem mogel več oprostiti.«

Forier je ves skrušen umolknil. »Ali ste imeli mnogo odjemalcev?« »Se precej, čeprav sem šele pred kratkim začel.«

»Povejte mi njihova imena.« »Ne morem, gospod komisar.« »Ne morete? Torej jih bom začel naštevati jaz. Postavimo v ta seznam na prvo mesto odvetnika Legrosa...«

»Res je. Toda že cel mesec ni kupil nobenega zavojčka več in tudi prej ga je kupoval v vedno manjših količinah.«

»Ali ga je začel mogoče kupovati drugje?«